

Stanowisko Polskiego Towarzystwa Pielęgniarskiego

**w sprawie projektu ustawy o zmianie ustawy o opiece zdrowotnej nad uczniami
oraz niektórych innych ustaw z dnia 29 września 2025 roku.**

Warszawa, listopad 2025 r.

W związku z przedstawionym przez Ministerstwo Zdrowia projektem Ustawy o opiece zdrowotnej nad uczniami oraz niektórych innych ustaw z dnia 29 września 2025 roku. Polskie Towarzystwo Pielęgniarskie zgłasza stanowczy sprzeciw wobec prób zastąpienia pielęgniarki szkolnej opiekunem medycznym.

Polskie Towarzystwo Pielęgniarskie w pełni rozumie potrzebę podjęcia prac nad zmianą ustawy z dnia 12 kwietnia 2019 r. o opiece zdrowotnej nad uczniami (Dz. U. poz. 1078), która ma przede wszystkim poprawić dostępność do profilaktycznej opieki zdrowotnej w szkole. Ministerstwo Zdrowia wskazuje, że jedną z przyczyn wprowadzanych zmian jest zbyt mała liczba pielęgniarek środowiska nauczania i wychowania, oraz higienistek szkolnych. Pozostaje jednak pytanie czy próba zastąpienia pielęgniarek opiekunami medycznymi wpłynie na wzrost dostępności do świadczeń, ale czy zapewni ich odpowiednią jakość a tym samym bezpieczeństwo uczniów.

Pielęgniarka szkolna od 1992 roku jest jedynym profesjonalnym pracownikiem ochrony zdrowia na terenie placówki szkolno-wychowawczej. Pełni wiodącą rolę w profilaktycznej opiece zdrowotnej nad uczniami. Jest rzecznikiem zdrowia w szkole, doradcą i konsultantem medycznym dyrektora szkoły, nauczycieli oraz uczniów i ich rodziców.

Wyzwania, przed którymi stoją dziś uczniowie – od chorób przewlekłych po problemy ze zdrowiem psychicznym – wymagają kompleksowej, dostępnej opieki, którą pielęgniarki szkolne zapewniają. Obecność pielęgniarki szkolnej jest gwarantem, że dzieci i młodzież mogą rozwijać się w bezpiecznym i wspierającym środowisku.

W modelach międzynarodowych NASN –(National Association of School Nurses), CDC-(Centers for Disease Control and Prevention), WHO-(World Health Organization) rola pielęgniarki szkolnej jest jasno określona – to profesjonalistka medyczna odpowiedzialna za planowanie, realizację i ocenę działań zdrowotnych w środowisku szkolnym. Proponowany w Polsce model „opiekuna” nie ma odpowiednika w państwach o wysokim standardzie edukacji zdrowotnej i stanowi odejście od dowodów naukowych i rekomendacji WHO (2021).

Dokument NASN – Unlicensed Assistive Personnel: Their Role on the School Health Services Team (ERIC, 2015) jednoznacznie wskazuje, że personel pomocniczy może działać wyłącznie pod nadzorem pielęgniarki, a nie zamiast niej. Próba zastąpienia pielęgniarki osobą bez przygotowania klinicznego jest niezgodna z zasadami

bezpieczeństwa pacjenta (dziecka) i z międzynarodowymi standardami praktyki. Przegląd międzynarodowych badań analizujących skuteczność edukacji prowadzonej przez pielęgniarki szkolne wskazuje, że ich działania w tym zakresie przyczyniają się do poprawy zdrowia i dobrego samopoczucia uczniów z chorobami przewlekłymi (astma i cukrzycę typu I). Kompetencje pielęgniarek szkolnych w zakresie edukacji oraz ich interwencje wpływają na zwiększenie wiedzy uczniów dotyczącej zakażeń przenoszonych drogą płciową, (Borawski i in., 2015), szczepień (Guarironi, Dignani, 2021), zapobieganie zachowaniom ryzykownym, w tym używaniu substancji psychoaktywnych (Russell, Shishani, Hurst, 2024), identyfikację wczesnych zaburzeń zdrowia psychicznego dzieci i młodzieży (Flynn i in., 2022). Umiejętności edukacyjne pielęgniarek były szczególnie przydatne i wykorzystywane w czasie pandemii Covid-19, kiedy pojawiły się nowe wyzwania zdrowotne dla uczniów, nauczycieli oraz rodziców (Pawils i in., 2023). Skuteczniejsze wsparcie edukacyjne uczniów realizowane przez pielęgniarki szkolne może poprawić zdrowie oraz zwiększyć bezpieczeństwo uczniów w szkole (Yoder, 2020).

Pielęgniarka szkolna, zgodnie z wytycznymi WHO (2021), CDC (2024) i NASN (2015), jest kluczowym członkiem zespołu „zdrowia szkolnego”, odpowiedzialnym za koordynację, realizację i ocenę działań profilaktycznych, edukacyjnych i opiekuńczych w środowisku szkolnym. Natomiast opiekun medyczny wykonuje czynności pomocnicze, wynikające z opieki nad pacjentem, w zakresie zapewnienia higieny, komfortu i podstawowego wsparcia w żadnym stopniu nie wpisuje się w obszar kompetencji wymagany od pielęgniarki szkolnej. Kształcenie pielęgniarek w Polskim systemie obejmuje szeroki zakres wiedzy z zakresu nauk medycznych, farmakologii, psychologii, promocji zdrowia, pedagogiki, komunikacji, a także praktyk klinicznych w różnych dziedzinach medycyny. Opiekunowie medyczni przygotowani są do opieki nad pacjentem w zakresie czynności higieniczno-pielęgnacyjnych, nie zaś do realizacji świadczeń profilaktycznych czy prowadzenia działań z zakresu edukacji zdrowotnej. Próba zastąpienia pielęgniarki osobą bez przygotowania klinicznego jest niezgodna z zasadami bezpieczeństwa pacjenta (dziecka) i z międzynarodowymi standardami

Przedkładając powyższe stanowisko, w imieniu członków PTP deklarujemy pełną gotowość do dalszych prac nad doskonaleniem projektu zmiany Ustawy oraz wypracowania niezbędnych zmian w regulacjach szczegółowych, które **uwzględnią wiodącą rolę pielęgniarki szkolonej w systemie opieki nad uczniami.**

Zarząd Główny Polskiego Towarzystwa Pielęgniarskiego

Warszawa, listopad 2025 r.